

бухгалтерського обліку вкладень у їх створення. Фундаментальна проблема полягає у тому, що витрати, які є капіталовкладеннями, не ставляться у відповідність майбутнім доходам, що можуть виникнути завдяки цим витратам.

Список використаної літератури

1. *Легенчук С.Ф.* Бухгалтерське відображення інтелектуального капіталу: дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.06.04 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» / С.Ф. Легенчук. — Житомир, 2006. — 264 с.

2. *Ізмайлов Я.О.* Облік незавершених капітальних інвестицій в нематеріальні активи за П(С)БО та МСФЗ / Я.О. Ізмайлов // Управління розвитком. — 2010. — №20 (96). — С. 47–48.

3. *Ткаченко Н.М.* Теоретико-методологічні аспекти обліку нематеріальних активів / Н.М.Ткаченко // Наукові праці Національного університету харчових технологій. — 2010. — № 36. — С. 89–93.

4. *Проскуріна Н.М.* Проблемні питання обліку інтелектуального капіталу та шляхи їх вирішення / Проскуріна Н.М., Іванова А.П. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.rusnauka.com/6_NITSHB_2011/Economics/7_79645.doc.htm

5. *Хобта В.М.* Удосконалення обліку інтелектуального капіталу підприємства / Хобта В.М., Корнева О.В. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://ea.donntu.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/9563/1/Хобта_20В.М..pdf

УДК 657.12

Валерій Жук,
д.е.н., професор,
віце-президент Національної академії
аграрних наук України

ОБЛІКОВО-ІНФОРМАЦІЙНЕ ПІДҐРУНТЯ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ: НАУКОВО-БІХЕВІОРИСТИЧНИЙ АСПЕКТ

У сучасному світі зростає роль інформаційного забезпечення управління економікою. Найкардинальніші зміни відбуваються в системі бухгалтерського обліку і звітності. Його класичні методи і інструментарій збагачуються інжиніринговими новаціями в управлінському обліку та інституційно-організаційними складовими у стандартизації фінансового обліку і звітності.

Обліково-інформаційна наука із запізненням відповідає на ці зміни, причому лише прикладними дослідженнями. Здебільшого їх результати не знаходять свого реального застосування. Ще більше відстає від потреб сучасного управління науково-теоретичне підґрунтя реформування обліково-інформаційної системи.

Розвиток бухгалтерської науки в Україні продовжує базуватись виключно на радянській теоретичній школі. Дієвість цієї школи забезпечили такі видатні постаті, як Белебеха І.О., Білуха М.Т., Горелкін В.Г., Кірейцев Г.Г., Кузьмінський А.М., Литвин Ю.Я., Лінник, В.Г., Мних Є.В., Німчинов П.П., Чумаченко М.Г. та багато інших. Беззаперечно, використання їхніх напрацювань сучасною обліковою наукою має свої переваги. Разом з тим політика «задоволення досягнутим» не відповідає сьогоднішнім викликам і негативно впливає на ефективність реалізації стратегій розвитку бухгалтерського обліку. Рівно як і не має перспектив політика повної відмови від нашої історичної спадщини.

Прихильники останньої вважали, що прийняття прозахідного Закону України про бухгалтерський облік, відповідних державних Програм, імплементація в практику міжнародних стандартів бухгалтерського обліку і фінансової звітності (МСБО, МСФЗ) є достатнім для реформування вітчизняної системи обліку до потреб розвитку ринкової економіки. Саме на цьому концентрувались програми досліджень учених під час цієї імплементації. Однак очікуваного не сталося, а причини «обмежених результатів» глибоко не вивчаються.

Про базовість потреби саме оновленого теоретичного обґрунтування реформування вітчизняної системи обліку сьогодні заявляють більшість науковців. Перед обліковою наукою ставиться завдання по розробці нової теорії, ефективної для національних потреб. Адже було з'ясовано, що головною причиною слабкої результативності реформ залишається відношення до системи обліку як до виключно обмежено-стандартного, техніко-інформаційного процесу управління, а не як до більшого, впливового на економіку окремого явища, ефективність якого у першу чергу залежить від соціокультурних психотипів бухгалтерів, рівня їх здатності до самоорганізації та впливу на виконання і формування «правил гри».

З'ясування важливості соціального впливу на облікову практику і науку спонукає до розбудови теорії обліку на нових засадах. Вибору такого напрямку пошуків сприяє і факт, що подібне спрямування досліджень близьке до бачень ряду провідних учених західних бухгалтерських наукових шкіл.

Так, за останні півстоліття науковцями відмічається посилення вагомості обліку в соціально-економічному зростанні розвинутого світу, в забезпеченні через міжнародну стандартизацію процесів глобалізації. Досягнення обліково-інформаційної практики каталізували на заході зміну теоретичних уявлень про бухгалтерський облік.

У роботі «Ролі бухгалтерського обліку в організаціях та суспільстві» колектив англійських учених на чолі з Ентоні Хопвудом стверджує, що облік більше не можна представляти в якості набору технічних прийомів для оцінки індивідуальних економічних величин. Учені декларують нове сприйняття обліку як масштабнішого, цілісного та впливового механізму економічного та соціального зростання.

Самуель Діпіаза та Роберт Екклз у своїй книзі «Майбутнє корпоративної звітності. Як повернути довіру суспільства» піднімають питання соціально-економічного впливу, впливу соціокультурних психотипів бухгалтерів, їх професіоналізму на підготовку фінансової звітності, впливу облікової професії на попередження фінансових катастроф.

У цілому зазначеними дослідженнями і зарубіжні, і вітчизняні автори привертають увагу до проблем невизначеності, недостатності інформації при прийнятті рішень на всіх рівнях управління. Це ослаблює політику держав і корпорацій в умовах глобалізації, призводить до періодичних світових і локальних фінансових та інвестиційних криз.

Водночас науковці переконливо доводять, що успішні корпорації, професійні бухгалтерські та інші інституції задають тон бухгалтерським новаціям. І при цьому західні вчені висловлюють жаль з приводу незначної кількості досліджень, пов'язаних із ідентифікацією соціальної природи облікової науки і практики, а також досліджень взаємодії системи обліку із соціумом і з системою антикризового управління.

Науковий світ усе більше і більше пов'язує антикризове управління зі станом бухгалтерської системи. Усе це, безумовно, засвідчує нові теоретичні уявлення про облік, який організовується і функціонує не лише за нормативними правилами, але і мотивами поведінки людей, що ці правила встановлюють, розповсюджують і виконують. А отже, і вітчизняні дослідження облікових систем та їхнього впливу як на управлінські процеси, так і на перебіг подій в економіці загалом, мають у найближчій перспективі будуватися на вивченні біхевіористичних аспектів ділової активності професійних бухгалтерів, що дасть новий поштовх

розвитку інституціональної теорії бухгалтерського обліку та сприятиме прискоренню його синхронізації з програмами анти-кризового управління економікою.

УДК 338.45

Анатолій Загородній,
к.е.н., професор,
професор кафедри обліку та аналізу,
Національний університет «Львівська політехніка»
Галина Партин,
к.е.н., професор,
професор кафедри фінансів,
Національний університет «Львівська політехніка»

ІНТЕГРОВАНА ЗВІТНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ЕЛЕМЕНТ ВЗАЄМОВІДНОСИН З ГРУПАМИ ЕКОНОМІЧНОГО ВПЛИВУ (СТЕЙКХОЛДЕРАМИ)

Особливості ринкових конкурентних відносин за умов глобалізації формують нові вимоги до якості управління, а відтак, і до методів його реалізації. Значна волативність фінансово-економічного середовища, його залежність від політичних, соціальних та екологічних чинників диктують потребу у зосередженні уваги не тільки на управлінні внутрішніми бізнес-процесами, але й на визначенні та врахуванні особливостей впливу на підприємство зовнішнього середовища, зокрема тих суб'єктів ринкових відносин, від яких можуть суттєво залежати результати його діяльності.

У процесі діяльності кожне підприємство взаємодіє з широким колом економічних і соціальних суб'єктів, які функціонують як у середовищі самого підприємства, так і за його межами. Одні суб'єкти можуть впливати на господарські процеси, а, відтак, і на фінансово-економічні результати діяльності та ринкову позицію підприємства, а інші, як, наприклад, громадські екологічні організації, проявляти до результатів його діяльності інтерес, однак не володіти безпосередніми важелями впливу. Ті соціально-економічні суб'єкти, які мають змогу прямо чи опосередковано впливати на організаційно-економічні аспекти діяльності підприємства, а через це і на його фінансові результати, називають групами економічного впливу чи стейкхолдерами (від англ. stakeholder — букв. власник частки, отримувач відсотків).

Як стверджує розробник теорії управління стейкхолдерами Роберт Едвард Фрімен, виділення груп економічного впливу та